

เสียงสะท้อนจากนักวิจัย: สู่การพัฒนากระบวนการทุนวิจัยมุ่งเป้า คณะแพทยศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

เยาวณีย์ ชูขำ* และ ฐนัชตา นันทคุลิต

งานสนับสนุนและบริหารวิจัย คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90110

*อีเมลของผู้ประพันธ์บรรณกิจ: yaowanee135@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ที่มุ่งศึกษากระบวนการพิจารณาทุนวิจัยมุ่งเป้าของคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยมีการดำเนินการวิจัยเริ่มต้นจากยื่นขอรับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ก่อนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นทบทวนเอกสารและข้อมูลทุติยภูมิย้อนหลัง 3-5 ปี ที่เกี่ยวข้องกับระเบียบ ประกาศ และแนวทางการให้ทุนวิจัย เพื่อนำมาวิเคราะห์เชิงระบบในการระบุจุดแข็ง จุดอ่อน และช่องว่างของกระบวนการเดิม ผลจากการทบทวนดังกล่าวถูกนำมาพัฒนาเป็นแบบสอบถามปลายเปิด ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ กระบวนการพิจารณาทุนวิจัย ประสิทธิภาพและความคิดเห็นของนักวิจัย และความคาดหวังต่อกระบวนการพิจารณาทุนในอนาคต แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และมีการวิเคราะห์ค่าดัชนีความตรงของเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence: IOC) เพื่อคัดเลือกข้อคำถามที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ก่อนนำไปทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เมื่อได้เครื่องมือวิจัยที่มีคุณภาพแล้ว จึงจัดส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นนักวิจัยที่มีประสบการณ์ตรงในการยื่นขอรับทุนวิจัยมุ่งเป้า และนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลการวิจัยอย่างเป็นระบบ วัตถุประสงค์หลักที่สำคัญในการศึกษาเรื่องนี้ มี 2 ประการ ได้แก่ (1) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการพิจารณาขอรับทุนวิจัยมุ่งเป้า และ (2) เพื่อศึกษาความคาดหวังต่อกระบวนการพิจารณาทุนวิจัยมุ่งเป้า คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคของกระบวนการพิจารณาทุนวิจัยมุ่งเป้าสามารถจำแนกออกเป็น 3 ด้านหลัก ได้แก่ (1) ด้านการพิจารณาอนุมัติทุน ซึ่งมีข้อจำกัดจากระยะเวลาการพิจารณาที่ยาวนานและขั้นตอนที่ซับซ้อน ส่งผลให้นักวิจัยต้องปรับแก้ข้อเสนอโครงการหลายครั้ง (2) ด้านการยื่นขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ซึ่งยังคงเป็นกระบวนการที่มีความซับซ้อนและใช้ระยะเวลาดำเนินการค่อนข้างมาก และ (3) ด้านการทำสัญญาและการเบิกจ่ายเงินทุน โดยแม้ว่าขั้นตอนการทำสัญญาจะมีความรวดเร็ว แต่ยังคงพบปัญหาในขั้นตอนการเบิกจ่ายเงิน ซึ่งถูกระบุว่าเป็นอุปสรรคสำคัญที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อความต่อเนื่องและประสิทธิภาพของการดำเนินโครงการวิจัย นอกจากนี้ ในส่วนของความคาดหวังและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา นักวิจัยได้สะท้อนมุมมองที่ต้องการเห็นการปรับปรุงกระบวนการบริหารทุนวิจัยในหลายมิติ โดยในด้านการออกแบบกระบวนการ นักวิจัยคาดหวังให้กระบวนการพิจารณา มีความยืดหยุ่น โปร่งใส และเป็นธรรม คณะกรรมการควรมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงบริบท ข้อจำกัดด้าน

ทรัพยากร และลักษณะเฉพาะของงานวิจัยในแต่ละสาขาวิชา เพื่อให้การประเมินเป็นไปอย่างเท่าเทียม อีกทั้งมีข้อเสนอให้เพิ่มประสิทธิภาพด้านเวลา โดยกำหนดกรอบระยะเวลาการพิจารณาตั้งแต่การยื่นข้อเสนอจนถึงการอนุมัติทุนไม่ควรเกิน 3 เดือน เพื่อเอื้อต่อการดำเนินโครงการวิจัยได้อย่างทันท่วงที พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้สามารถยื่นขอรับทุนต่อเนื่องได้ก่อนโครงการเดิมสิ้นสุด เพื่อรักษาความต่อเนื่องของงานวิจัย ในด้านนโยบายการสนับสนุน นักวิจัยเสนอให้คณะฯ ให้ความสำคัญกับโครงการวิจัยที่สามารถก่อให้เกิดผลกระทบเชิงนโยบาย (Policy Impact) และงานวิจัยเชิงนวัตกรรมที่นำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อตอบโจทย์สังคม อย่างไรก็ตาม นักวิจัยยังเน้นย้ำถึงความสำคัญของการวิจัยพื้นฐาน (Basic Research) ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาองค์ความรู้ในระยะยาวและไม่ควรถูกละเลย นอกจากนี้ ควรมีการเปิดกว้างด้านประเด็นวิจัย โดยไม่จำกัดเพียงหัวข้อที่สอดคล้องกับนโยบายเท่านั้น แต่ควรพิจารณาสนับสนุนโครงการที่มีเหตุผลทางวิชาการและศักยภาพเชิงคุณค่าอย่างชัดเจนควบคู่กันไป ข้อค้นพบจากการศึกษาครั้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการของนักวิจัยในการมีระบบบริหารจัดการทุนวิจัยที่มีความโปร่งใส ยืดหยุ่น เป็นธรรม และสามารถสนับสนุนศักยภาพของนักวิจัยได้อย่างแท้จริง ซึ่งนับเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่มีคุณค่าสำหรับคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในการนำไปใช้พัฒนากระบวนการบริหารจัดการทุนวิจัยให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของนักวิจัยได้ดียิ่งขึ้นในอนาคต

คำสำคัญ: เสี่ยงสะท้อนจากนักวิจัย, การพัฒนากระบวนการ, ทุนวิจัยมุ่งเป้า, การบริหารงานวิจัย, คณะแพทยศาสตร์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Researchers' Feedback: Toward the Improvement of the Targeted Research Grant Process at the Faculty of Medicine, Prince of Songkla University

Yaowanee ChooKum* and Thanatta Nuntadusit

Faculty of Medicine, Prince of Songkla University, Hat Yai, Songkhla 90110, Thailand

*Corresponding author's e-mail: yaowanee135@gmail.com

Abstract

This study employed an action research approach to examine the targeted research grant review process of the Faculty of Medicine, Prince of Songkla University. Prior to data collection, the researcher obtained approval from the Human Research Ethics Committee. A review of documents and secondary data covering the previous 3–5 years was then conducted, focusing on regulations, official announcements, and guidelines related to research funding. These data were systematically analyzed to identify the strengths, weaknesses, and gaps in the existing process. The findings from the document review were used to develop an open-ended questionnaire comprising three sections: (1) the research grant review process, (2) researchers' experiences and perspectives, and (3) expectations regarding the future grant review process. The questionnaire was reviewed by experts for quality assurance, and the Index of Item-Objective Congruence (IOC) was calculated to ensure alignment with the research objectives. Items meeting the established criteria were subsequently tested for reliability. Once a valid and reliable research instrument was obtained, the questionnaire was distributed to informants who had direct experience in applying for targeted research grants, and the collected data were systematically analyzed and synthesized. The study had two main objectives: (1) to investigate the problems and obstacles in the targeted research grant review process, and (2) to examine expectations regarding this process at the Faculty of Medicine, Prince of Songkla University. The results indicated that challenges in the grant review process could be classified into three primary areas. First, the funding approval stage was constrained by lengthy review periods and complex procedures, resulting in multiple rounds of proposal revisions. Second, the process of obtaining human research ethics approval remained complex and time-consuming. Third, although contract preparation was generally efficient, a significant bottleneck was identified at the fund disbursement stage, which was regarded as a critical obstacle directly affecting the continuity and effectiveness of research project implementation. Regarding expectations and recommendations

for improvement, researchers expressed a desire for enhancements across several dimensions of research funding management. In terms of process design, they emphasized the need for a more flexible, transparent, and equitable review system. Review committees were expected to possess a deep understanding of contextual factors, resource constraints, and disciplinary characteristics to ensure fair and balanced evaluations. Researchers also proposed improving time efficiency by setting a maximum duration of three months from proposal submission to funding approval, thereby facilitating timely project implementation. In addition, they suggested allowing applications for subsequent funding prior to the completion of the initial project in order to maintain research continuity. With respect to funding policy, researchers recommended that greater emphasis be placed on projects with potential policy impact and on innovative research that contributes new knowledge addressing societal needs. Nevertheless, they strongly underscored the continued importance of basic research as a fundamental foundation for long-term knowledge development, which should not be overlooked. Furthermore, they advocated for a more open approach to research themes, suggesting that funding support should not be limited solely to policy-aligned topics but should also include proposals with clear academic rationale and demonstrated scholarly value. Overall, the findings reflect researchers' demands for a research funding management system that is transparent, flexible, and fair, and that genuinely supports researchers' potential. These empirical insights provide valuable evidence for the Faculty of Medicine, Prince of Songkla University, to further develop and enhance the effectiveness of its research grant management processes in ways that better respond to researchers' needs in the future.

Keywords: Researchers' feedback, Process improvement, Targeted research grants, Research management, Faculty of Medicine, Prince of Songkla University

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 จัดทำขึ้นภายใต้บริบทการปฏิรูปประเทศ เพื่อแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของโลกด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีที่รวดเร็วและทวีความรุนแรงด้านการแข่งขัน แผนฯ ฉบับนี้จึงมุ่งเน้นการเร่งปรับตัวและยกระดับศักยภาพของประเทศ โดยให้ความสำคัญกับวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในระยะยาว สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การวิจัยและนวัตกรรม 20 ปี ซึ่งกำหนดกรอบการพัฒนาประเทศบนฐานความรู้และนวัตกรรม เพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ลดความเหลื่อมล้ำ และยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน ภายใต้กรอบนโยบายดังกล่าว คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้ริเริ่มโครงการ “ทุนวิจัยมุ่งเป้า” ตั้งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 เพื่อสนับสนุนการวิจัยที่เชื่อมโยงวิทยาศาสตร์พื้นฐานและวิทยาศาสตร์คลินิก นำไปสู่การพัฒนา นวัตกรรมทางการแพทย์ที่สามารถประยุกต์ใช้ได้จริง และเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนพันธกิจด้านการวิจัยของคณะฯ ให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

แม้โครงการทุนวิจัยมุ่งเป้าจะสามารถผลักดันให้เกิดโครงการวิจัยที่มีศักยภาพได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีผู้ยื่นขอรับทุนรวม 20 โครงการในช่วงปี 2560-2567 แต่กระนั้น กระบวนการบริหารจัดการทุนยังคงเผชิญกับความท้าทายด้านประสิทธิภาพ โดยเฉพาะความล่าช้าและความซับซ้อนของขั้นตอนต่าง ๆ ซึ่งจากการรวบรวมข้อมูลในกิจกรรม “วิจัยสัญจร” (Research Roadshow 2024) พบว่ากระบวนการตั้งแต่การยื่นข้อเสนอไปจนถึงการอนุมัติเบิกจ่ายงบประมาณ ใช้ระยะเวลานานถึง 3-4 เดือน ความล่าช้านี้ถือเป็นอุปสรรคสำคัญที่บั่นทอนขีดความสามารถในการแข่งขันของนักวิจัยและอาจทำให้ประเด็นวิจัยที่ต้องอาศัยความรวดเร็วต้องสูญเสียโอกาสไป ปรากฏการณ์ดังกล่าวไม่ใช่ปัญหาเฉพาะที่ แต่เป็นความท้าทายร่วมที่สถาบันวิจัยทั่วโลกต่างเผชิญ การทบทวนวรรณกรรมทางวิชาการชี้ให้เห็นว่า การบริหารจัดการทุนวิจัยที่มีประสิทธิภาพเป็นปัจจัยชี้ขาดต่อความสำเร็จของสถาบันอุดมศึกษา งานวิจัยของ (Seeber et al., 2017) และรายงานโดย A-T-O-S & PwC (2017) ยืนยันสอดคล้องกันว่า ภาระงานด้านเอกสารและกระบวนการที่ซับซ้อนส่งผลกระทบต่อทั้งผลิตภาพ (Productivity) และขวัญกำลังใจของนักวิจัย ยิ่งไปกว่านั้น (Guth & Bester, 2020) ได้เน้นย้ำว่าระยะเวลาในการอนุมัติทุน (Time-to-Grant) เป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพที่สำคัญอย่างยิ่ง กระบวนการที่ยืดเยื้อไม่เพียงแต่ทำให้โครงการเริ่มต้นล่าช้า แต่ยังเสี่ยงต่อการทำให้โจทย์วิจัยล้าสมัย โดยเฉพาะในสาขาชีวการแพทย์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

เพื่อรับมือกับความท้าทายนี้ วรรณกรรมได้เสนอแนวทางแก้ไขที่สำคัญหลายประการ อาทิ การประยุกต์ใช้ “การบริหารจัดการแบบลีน” (Lean Management) เพื่อวิเคราะห์และกำจัดขั้นตอนที่ไม่มีมูลค่าเพิ่ม (Non-Value-Added Steps) ตามแนวทางของ (Kaplan et al., 2008) และการนำ “ระบบดิจิทัลแบบครบวงจร” (Integrated Digital Platforms) มาใช้เพื่อเพิ่มความโปร่งใสและเร่งรัดกระบวนการอนุมัติระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังที่ (Inniss et al., 2021) ได้เสนอไว้ องค์ความรู้เหล่านี้ชี้ชัดว่าแนวทางการบริหารทุนสมัยใหม่ต้องมุ่งเน้นความคล่องตัว (Agility) โดยการลดความซับซ้อน ลดระยะเวลา และนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญ ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังที่กล่าวมาทั้งหมด การศึกษานี้จึงมุ่งพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการทุนวิจัยมุ่งเป้าของคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น โดยจะนำองค์ความรู้และแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) มาประยุกต์ใช้ในการสร้าง “ต้นแบบ” ของกระบวนการที่กระชับ รวดเร็ว และตอบสนองต่อความ

ต้องการของนักวิจัยได้อย่างแท้จริง เพื่อส่งเสริมให้เกิดระบบนิเวศการวิจัยที่คล่องตัว และนำไปสู่ผลลัพธ์ที่มีคุณค่าสูงสุดทั้งในเชิงวิชาการและการประยุกต์ใช้ทางคลินิก

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการพิจารณาขอรับทุนวิจัยมุ่งเป้า คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
2. เพื่อศึกษาความคาดหวังต่อกระบวนการพิจารณาทุนวิจัยมุ่งเป้า คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ระเบียบวิธีวิจัย

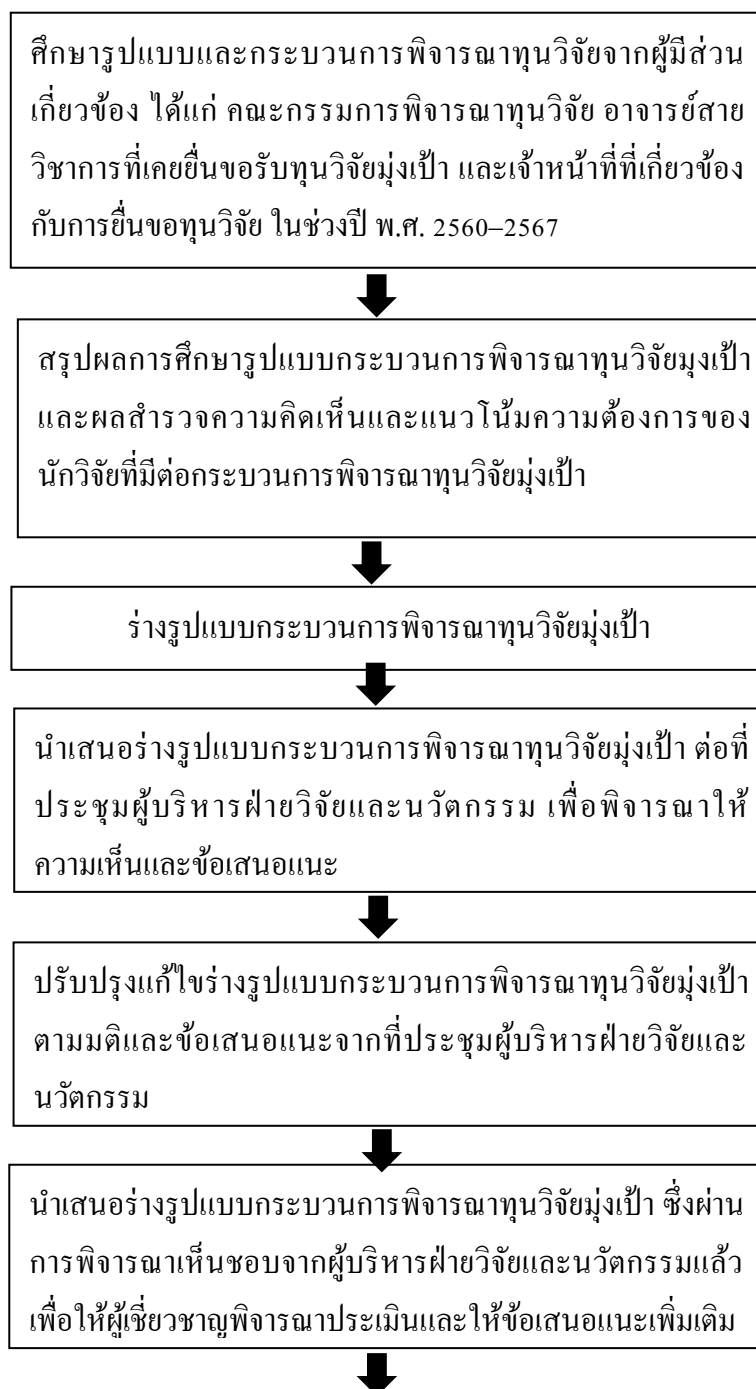
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

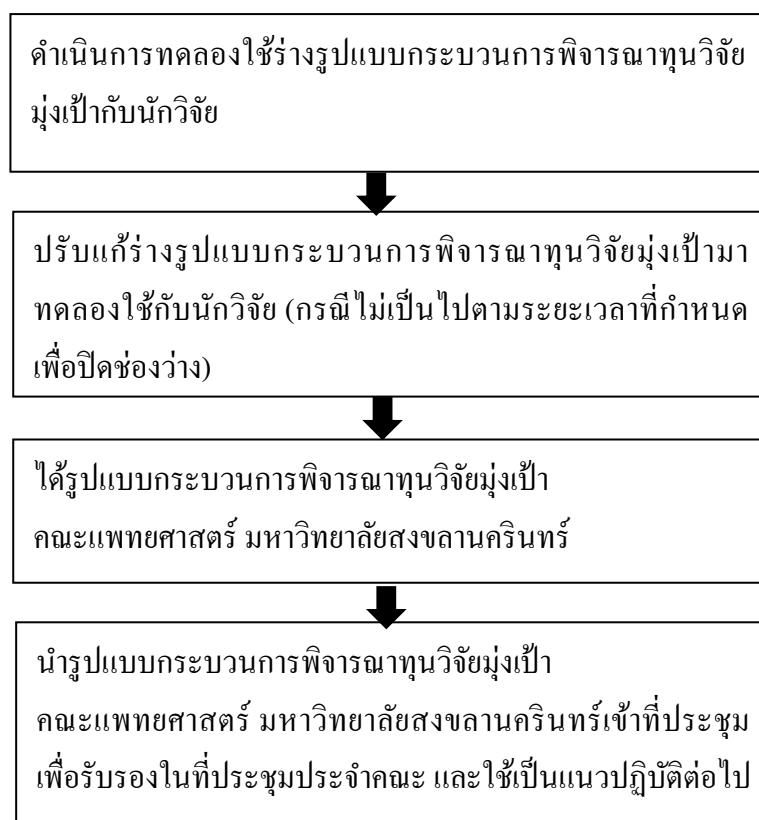
กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยอาจารย์สายวิชาการที่เคยยื่นขอรับทุนวิจัยมุ่งเป้า และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทุนวิจัยในช่วงปี พ.ศ. 2560-2567 รวมจำนวน 20 คน โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling Method) กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมให้ข้อมูลโดยสมัครใจ และมีผู้ตอบแบบสอบถามกลับจำนวน 15 คน ซึ่งนักวิจัยพิจารณาแล้วว่ามีข้อมูลเพียงพอสำหรับการนำไปวิเคราะห์เชิงวิชาการ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนารูปแบบกระบวนการพิจารณาทุนวิจัยมุ่งเป้าให้มีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้จริงในบริบทของคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ การดำเนินงานวิจัยเริ่มต้นจากการศึกษากระบวนการพิจารณาทุนวิจัยมุ่งเป้าในปัจจุบัน เพื่อทำความเข้าใจแนวทางการดำเนินงาน ขั้นตอน และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง ได้แก่ คณะกรรมการพิจารณาทุนวิจัย อาจารย์สายวิชาการที่เคยยื่นขอรับทุนวิจัยมุ่งเป้าในช่วงปี พ.ศ. 2560-2567 และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบด้านการบริหารจัดการทุนวิจัย รวมจำนวน 15 คน ภายหลังจากได้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการเดิมแล้ว ดำเนินการสำรวจความคิดเห็น ปัญหา อุปสรรค ตลอดจนแนวโน้มความต้องการของนักวิจัยที่มีต่อกระบวนการพิจารณาทุนวิจัยมุ่งเป้า เพื่อสะท้อนมุมมองของผู้ใช้ระบบและผู้มีประสบการณ์ตรง ข้อมูลที่ได้จากทั้งสองส่วนถูกนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ร่วมกัน เพื่อระบุประเด็นสำคัญ ช่องว่างของกระบวนการ และแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จากผลการสังเคราะห์ ผู้วิจัยได้จัดทำร่างรูปแบบกระบวนการพิจารณาทุนวิจัยมุ่งเป้า โดยออกแบบให้มีความเป็นระบบ ชัดเจน และสอดคล้องกับบริบทเชิงนโยบาย และการบริหารจัดการของคณะฯ ร่างรูปแบบที่จัดทำขึ้นถูกนำเสนอในที่ประชุมผู้บริหารฝ่ายวิจัยและนวัตกรรม เพื่อพิจารณาให้ข้อเสนอแนะและปรับปรุงแก้ไขในประเด็นที่เกี่ยวข้อง ทั้งในด้านขั้นตอน ระยะเวลา และความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง เมื่อร่างรูปแบบผ่านการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้บริหารแล้ว ผู้วิจัยได้นำร่างดังกล่าวส่งให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสม ความครบถ้วน และความสอดคล้องกับหลักการบริหารจัดการงานวิจัย พร้อมทั้งรับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อนำไปปรับแก้ให้รูปแบบมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น จากนั้นจึงนำรูปแบบกระบวนการ

พิจารณาทุนวิจัยมุ่งเป้าไปทดลองใช้กับนักวิจัยในสถานการณ์จริง และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมในกรณีพบว่ากระบวนการไม่เป็นไปตามระยะเวลาหรือแนวทางที่กำหนด เพื่อปิดช่องว่างและเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินงานในขั้นตอนสุดท้าย รูปแบบกระบวนการพิจารณาทุนวิจัยมุ่งเป้าที่ผ่านการพัฒนาและปรับปรุงแล้ว ถูกนำเสนอเข้าสู่ที่ประชุมประจำคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อรับรองและประกาศใช้เป็นแนวปฏิบัติในการบริหารจัดการทุนวิจัยมุ่งเป้าอย่างเป็นทางการต่อไป ดังภาพ

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ผู้วิจัยได้จัดทำข้อเสนอโครงการวิจัย (Research Proposal) พร้อมเอกสารประกอบที่เกี่ยวข้อง เพื่อยื่นขอรับการพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผ่านระบบสนับสนุนงานวิจัยของคณะ
2. ดำเนินการทบทวนเอกสารและข้อมูลทุติยภูมิ (Document and Secondary Data Review) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ระเบียบ ประกาศ หลักเกณฑ์ และแนวทางการให้ทุนวิจัยมุ่งเป้าของคณะย้อนหลัง 3-5 ปี รวมถึงการตรวจสอบแบบฟอร์มการยื่นขอทุน ผลการประเมิน รายงานความก้าวหน้า และผลลัพธ์ของโครงการ เพื่อจำแนกข้อมูลออกเป็นด้านจุดแข็ง จุดอ่อน ช่องว่าง และข้อเสนอแนะที่เคยมีในอดีต
3. จากการทบทวนเอกสารข้างต้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาแบบสอบถามสำหรับศึกษากระบวนการพิจารณาทุนวิจัยมุ่งเป้าในอดีต (กรณีศึกษาคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์) โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 กระบวนการพิจารณาทุนวิจัย ส่วนที่ 2 ประสพการณ์และความคิดเห็นของผู้วิจัย และส่วนที่ 3 ความคาดหวังต่อกระบวนการพิจารณาทุนในอนาคต โดยเป็นคำถามปลายเปิดทั้งหมด
4. ผู้วิจัยได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม และเมื่อได้รับการตอบรับครบถ้วน จึงดำเนินการส่งแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินภายในระยะเวลา 15 วัน พร้อมติดตามผลเป็นรายบุคคลจนกว่าจะได้รับข้อมูลครบตามจำนวนที่กำหนด

5. หลังจากได้รับผลการประเมินแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ค่าดัชนีความตรงของเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยหากข้อคำถามใดมีค่า $IOC \geq 0.50$ ถือว่ามีความตรงตามวัตถุประสงค์และสามารถนำไปใช้ได้ แต่หากต่ำกว่า 0.50 จะต้องมีการปรับปรุงก่อนนำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อทดสอบหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ซึ่งกำหนดเกณฑ์ความเชื่อมั่นไว้ที่ค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.70

6. ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามฉบับที่ 1 ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการพิจารณาทุนวิจัยในอดีต ไปยังกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามในรูปแบบเอกสารปิดผนึก ทั้งนี้ มีการติดตามผลการตอบกลับโดยหัวหน้าโครงการและผู้ร่วมวิจัย ผ่านการติดต่อทางโทรศัพท์ แอปพลิเคชันไลน์ หรืออีเมลโดยตรง เพื่อขอความร่วมมือให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งคืนภายในระยะเวลา 15 วัน นับจากวันที่ได้รับเอกสาร เมื่อได้รับแบบสอบถามครบตามจำนวนที่กำหนดแล้ว จึงนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ต่อไป

เครื่องมือการวิจัย

แบบสอบถามสำหรับศึกษากระบวนการพิจารณาทุนวิจัยมุ่งเป้าในอดีต (กรณีศึกษาคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์) โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 กระบวนการพิจารณาทุนวิจัย ส่วนที่ 2 ประสพการณ์และความคิดเห็น และส่วนที่ 3 ความคาดหวังต่อกระบวนการพิจารณาทุนในอนาคต ลักษณะข้อคำถามปลายเปิด

การจัดการและวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากคำถามปลายเปิดจะนำมาวิเคราะห์โดยใช้วิธี การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

ปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการขอรับทุนวิจัยมุ่งเป้า

จากการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของนักวิจัย พบว่าในกระบวนการขอรับทุนวิจัยมุ่งเป้ามามีปัญหาและอุปสรรคสำคัญใน 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ (1) กระบวนการพิจารณาทุนวิจัย (2) กระบวนการยื่นขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ และ (3) ขั้นตอนการทำสัญญาและการเบิกจ่ายเงินทุน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ด้านกระบวนการพิจารณาทุนวิจัย อุปสรรคสำคัญของกระบวนการพิจารณาทุนวิจัย คือ ระยะเวลาที่ใช้ในกระบวนการซึ่งค่อนข้างยาวนาน และมีลักษณะยืดเยื้อ โดยนักวิจัยต้องดำเนินการปรับปรุงข้อเสนอโครงการหลายรอบ จึงจะผ่านการพิจารณา นอกจากนี้ยังพบปัญหาเฉพาะด้าน ดังนี้

1. ความไม่สอดคล้องของเอกสาร รายละเอียดในข้อเสนอโครงการวิจัยและแบบฟอร์มขอทุนมีความแตกต่างกัน ส่งผลให้นักวิจัยต้องปรับแก้เนื้อหาในหลายส่วน
2. งบประมาณที่ได้รับมักต่ำกว่าจำนวนที่เสนอขอ ส่งผลต่อขอบเขตการดำเนินงานของโครงการ
3. การกำหนดให้ใช้ผู้ช่วยวิจัยร่วมกับโครงการอื่น ส่งผลให้การดำเนินงานในระยะแรกเกิดความล่าช้า

4. ขาดแนวปฏิบัติหรือหลักเกณฑ์การเบิกจ่ายที่ชัดเจน อีกทั้งยังพบความไม่สอดคล้องในการประสานงานกับคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (EC)
5. แม้ว่าจะมีข้อเสนอแนะว่ากระบวนการพิจารณาในปัจจุบันมีความรวดเร็วมากขึ้นเมื่อเทียบกับในอดีต แต่ยังคงพบปัญหาเรื่องคำถามจากผู้ประเมิน (Reviewer) ที่มีลักษณะซ้ำซ้อนจำนวนมาก
 - ด้านกระบวนการยื่นขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ การยื่นขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญ โดยเฉพาะในประเด็นด้านระยะเวลาและความซับซ้อนของกระบวนการพิจารณา โดยสามารถสรุปอุปสรรคได้ดังนี้
6. ระเบียบการที่ต้องผ่านการพิจารณาแบบคณะกรรมการเต็มชุด (Full Board) มักใช้เวลานานกว่ากรณีที่ได้รับการยกเว้น (Exempt)
7. ข้อเสนอแนะหรือคำถามจากคณะกรรมการจริยธรรมฯ อาจมีความซับซ้อน ทำให้การปรับแก้เอกสารดำเนินไปได้ยาก
8. การขาดแคลนผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง ส่งผลให้บางโครงการต้องใช้เวลาในการสรรหาผู้ประเมินที่เหมาะสม ซึ่งส่งผลให้เกิดความล่าช้าในภาพรวมของกระบวนการ
 - ด้านการทำสัญญาและการเบิกจ่ายเงินทุน แม้ว่ากระบวนการทำสัญญารับทุนจะมีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ แต่ปัญหาหลักที่ยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญคือ ขั้นตอนการเบิกจ่ายเงินทุน โดยสามารถจำแนกได้ดังนี้
9. กระบวนการเบิกจ่ายเงินในแต่ละงวดมีความล่าช้าสูง บางกรณีใช้เวลานานกว่า 3 เดือน แม้ว่านักวิจัยจะจัดส่งรายงานความก้าวหน้าหรือรายงานปิดโครงการตรงตามเวลาที่กำหนด
10. เนื่องจากการเบิกจ่ายเป็นลักษณะเบิกย้อนหลัง (Reimbursement) นักวิจัยจึงต้องสำรองค่าใช้จ่ายล่วงหน้าหรือใช้บัตรเครดิต ทำให้เกิดภาระทางการเงิน
11. ขาดการสื่อสารที่ชัดเจนเกี่ยวกับเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการเบิกจ่าย เช่น กรณีเงินสนับสนุนเริ่มต้น (Seeding Money) ที่ไม่สามารถเบิกจ่ายได้ เนื่องจากไม่ทราบว่าจะต้องแนบรายงานการประชุมประกอบ
12. มักพบปัญหาเกี่ยวกับความไม่สอดคล้องของข้อมูลทางการเงิน เช่น รายรับ-รายจ่ายไม่ตรงกับที่ระบุไว้ในตอนท้ายของโครงการ ส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการปิดโครงการอย่างสมบูรณ์

ประสบการณ์และข้อเสนอแนะต่อกระบวนการพิจารณาทุนวิจัยมุ่งเป้า

นอกจากข้อค้นพบเชิงกระบวนการแล้ว การวิเคราะห์ข้อมูลยังสะท้อนให้เห็นถึงประสบการณ์ตรงของนักวิจัยที่เคยเข้าร่วมโครงการทุนวิจัยมุ่งเป้า รวมถึงข้อเสนอแนะเชิงพัฒนาอันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงกระบวนการให้มีประสิทธิภาพและความยืดหยุ่นมากยิ่งขึ้น โดยสามารถจำแนกได้เป็น 3 ประเด็นหลัก ดังนี้

- ประสบการณ์ของนักวิจัยต่อกระบวนการขอรับทุนวิจัยมุ่งเป้า ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า นักวิจัยมีประสบการณ์ทั้งในเชิงบวกและข้อจำกัดจากการเข้าร่วมกระบวนการทุนวิจัยมุ่งเป้า โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

1) ประสบการณ์เชิงบวกและจุดแข็งของกระบวนการ

1.1) นโยบายการส่งเสริมการวิจัยของคณะทุนวิจัยมุ่งเป้าถูกมองว่าเป็นเครื่องมือเชิงนโยบายที่ช่วยผลักดันการสร้างสรรค์ผลงานวิจัยที่เป็นรูปธรรมและส่งเสริมแรงจูงใจของบุคลากรในการดำเนินงานวิจัย

1.2) การสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ประสานงาน นักวิจัยได้รับความช่วยเหลือและคำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการตอบสนองที่รวดเร็วจากเจ้าหน้าที่

1.3) ระบบติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ การติดตามความก้าวหน้าของโครงการอย่างสม่ำเสมอ ช่วยให้สามารถควบคุมทิศทางของโครงการได้ตรงตามแผนที่วางไว้

1.4) โครงสร้างการจัดทำข้อเสนอโครงการที่ชัดเจน การจัดให้มีการนำเสนอแนวคิดโครงการ และการจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน มีส่วนช่วยให้กระบวนการเป็นระบบและสามารถตรวจสอบได้

2) ข้อจำกัดที่พบจากประสบการณ์ของนักวิจัย

2.1) ความล่าช้าในการเบิกจ่ายงบประมาณและความเข้มงวดของขั้นตอน พบว่าการเบิกจ่ายงบประมาณมีความล่าช้าและการตรวจสอบเอกสารประกอบมีขั้นตอนซับซ้อน ส่งผลให้การดำเนินโครงการล่าช้า

2.2) ความไม่ยืดหยุ่นของระบบธุรการ การเปลี่ยนแปลงรายละเอียดโครงการแม้เพียงเล็กน้อย เช่น การจัดซื้อวัสดุเพิ่มเติม ต้องมีการชี้แจงอย่างเป็นทางการ ซึ่งนักวิจัยมองว่าไม่จำเป็น และสะท้อนถึงการขาดความไว้วางใจ

2.3) ข้อจำกัดด้านงบประมาณ วงเงินทุนที่จำกัดไม่เกิน 2 ล้านบาท อาจไม่ครอบคลุมต้นทุนของโครงการที่มีความซับซ้อนสูง หรือโครงการที่ใช้ฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data)

2.4) คุณสมบัติของคณะกรรมการพิจารณา มีข้อเสนอแนะให้พิจารณาคัดเลือกผู้ประเมินที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านให้ตรงกับลักษณะของแต่ละโครงการมากยิ่งขึ้น

- ข้อเสนอแนะต่อกระบวนการเดิมที่ควรนำกลับมาปรับใช้ จากการสะท้อนความคิดเห็นของนักวิจัย พบว่าบางองค์ประกอบในกระบวนการเดิมยังมีความเหมาะสมและควรพิจารณานำกลับมาปรับใช้ ดังนี้

1) การให้ข้อเสนอแนะที่มีคุณภาพจากผู้ประเมิน ข้อเสนอแนะจากผู้ประเมินในอดีตมีความชัดเจน และสามารถนำไปปรับปรุงข้อเสนอโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ความรวดเร็วในการดำเนินการพิจารณา กระบวนการพิจารณาโครงการในอดีตมีความรวดเร็ว ส่งผลดีต่อการวางแผนและเริ่มต้นโครงการได้ทันตามระยะเวลาที่เหมาะสม

3) การเปิดโอกาสให้ผู้วิจัยนำเสนอด้วยตนเอง นักวิจัยสามารถนำเสนอโครงการต่อผู้ทรงคุณวุฒิได้โดยตรง ซึ่งช่วยให้คณะกรรมการเข้าใจบริบทของโครงการอย่างถ่องแท้

4) การลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็นในระบบเอกสาร เช่น การยกเลิกข้อกำหนดการส่งเอกสารฉบับจริงหรือลายเซ็นจริงในกรณีที่ไม่มีจำเป็น อันเป็นแนวทางที่ช่วยลดภาระงานด้านธุรการ

- ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงกระบวนการในอนาคต นักวิจัยได้เสนอแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการพิจารณาทุนวิจัยมุ่งเป้า ดังนี้

1) การแก้ไขปัญหาความล่าช้าในการเบิกจ่ายงบประมาณ เป็นประเด็นเร่งด่วนที่ควรได้รับการปรับปรุงโดยเร็ว เนื่องจากเมื่อเปรียบเทียบกับแหล่งทุนอื่น พบว่าทุนวิจัยมุ่งเป้ามีความล่าช้าในการเบิกจ่ายสูง แม้ว่าขั้นตอนการพิจารณาจะมีความรวดเร็วมากขึ้น

2) การลดระยะเวลาในการประเมินผลโครงการ ควรกำหนดระยะเวลาให้สอดคล้องกับช่วงดำเนินการที่เหมาะสม เพื่อลดความล่าช้าในภาพรวมของการดำเนินโครงการ

3) การเพิ่มความยืดหยุ่นในการสนับสนุนทุนต่อเนื่อง เสนอให้สามารถยื่นขอทุนโครงการถัดไปได้โดยไม่ต้องรอให้โครงการเดิมสิ้นสุด หากยังอยู่ภายใต้กรอบเวลาและเงื่อนไขที่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมความต่อเนื่องของการวิจัย

ความคาดหวังต่อกระบวนการพิจารณาทุนวิจัยมุ่งเป้า

จากการสำรวจความคิดเห็นของนักวิจัย พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีข้อเสนอแนะที่สะท้อนถึงความคาดหวังในการพัฒนากระบวนการพิจารณาทุนวิจัยในอนาคต ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. แนวทางที่ควรมีในการออกแบบกระบวนการพิจารณาทุน นักวิจัยได้เสนอให้มีการออกแบบกระบวนการพิจารณาทุนวิจัยที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

1.1 การประเมินที่คำนึงถึงบริบทและข้อจำกัดของผู้วิจัย คณะกรรมการพิจารณาทุนควรมีความเข้าใจในบริบทของการดำเนินงานวิจัย ลักษณะเฉพาะของแต่ละสาขาวิชา ตลอดจนข้อจำกัดด้านทรัพยากรของนักวิจัย เพื่อให้การประเมินมีความยุติธรรมและสะท้อนศักยภาพที่แท้จริง

1.2 การเปิดโอกาสในการขอรับทุนต่อเนื่อง ควรมีการกำหนดแนวทางให้สามารถยื่นขอรับทุนวิจัยเพิ่มเติม (ทุนระยะที่สอง) ได้ แม้ว่าโครงการเดิมยังไม่สิ้นสุด ทั้งนี้ หากอยู่ภายในกรอบระยะเวลาที่กำหนด ก็จะสามารถช่วยให้การดำเนินการวิจัยมีความต่อเนื่องและต่อยอดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ความรวดเร็วและประสิทธิภาพของกระบวนการพิจารณา เสนอให้มีการกำหนดระยะเวลาในการพิจารณาทุนวิจัยให้ชัดเจน โดยกระบวนการตั้งแต่การยื่นข้อเสนอ (submission) จนถึงการอนุมัติแล้วเสร็จภายในระยะเวลาไม่เกิน 3 เดือน เพื่อไม่ให้เกิดการทบทวนการวางแผนและดำเนินการวิจัย

2. ประเด็นที่ควรให้ความสำคัญในการสนับสนุนทุนวิจัย เมื่อสอบถามถึงลักษณะของโครงการวิจัยที่ควรได้รับการสนับสนุนเป็นลำดับแรก นักวิจัยสะท้อนความคิดเห็นในประเด็นที่ควรได้รับความสำคัญ ดังนี้

2.1 การวิจัยที่มีผลกระทบเชิงนโยบาย ควรให้การสนับสนุนโครงการวิจัยที่มีศักยภาพในการนำไปใช้ประโยชน์เชิงนโยบาย และสามารถส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาระบบในระดับมหภาค

2.2 การวิจัยเชิงนวัตกรรม ควรส่งเสริมการวิจัยที่สร้างองค์ความรู้ใหม่และสามารถนำไปสู่การพัฒนาวัตกรรม โดยเฉพาะในหัวข้อที่สอดคล้องกับความต้องการเร่งด่วนของสังคม

2.3 การวิจัยพื้นฐาน (Basic Research) แม้ผลลัพธ์ของการวิจัยพื้นฐานอาจยังไม่สามารถประจักษ์ได้ในระยะสั้น แต่ควรได้รับการสนับสนุนเนื่องจากเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างองค์ความรู้ที่ยั่งยืน

2.4 การเปิดกว้างต่อประเด็นวิจัย มีข้อเสนอแนะว่า ไม่ควรจำกัดการสนับสนุนเฉพาะในประเด็นวิจัยที่กำหนดไว้ล่วงหน้าเท่านั้น หากโครงการมีความน่าสนใจ มีเหตุผลเชิงวิชาการที่ชัดเจน และมีแนวโน้มก่อให้เกิดประโยชน์ในทางใดทางหนึ่ง ก็ควรได้รับการพิจารณาเช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อกระบวนการพิจารณาทุนวิจัย

จากการรวบรวมและวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักวิจัย พบข้อเสนอแนะเชิงระบบที่สามารถนำไปใช้เพื่อปรับปรุงกระบวนการพิจารณาทุนวิจัยมุ่งเป้าให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับบริบทของการทำงานวิจัย และส่งเสริมประสิทธิภาพในการดำเนินงานมากยิ่งขึ้น ดังนี้

1. การแยกกระบวนการพิจารณาทุนออกจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย (Ethics Committee: EC) นักวิจัยเสนอว่าควรแยกขั้นตอนการพิจารณาทุนวิจัยจากการพิจารณาด้านจริยธรรมอย่างชัดเจน เนื่องจากทั้งสองกระบวนการมีวัตถุประสงค์และขอบเขตที่แตกต่างกัน การรวมกระบวนการอาจทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในประเด็นการประเมิน และเป็นสาเหตุให้ขั้นตอนโดยรวมเกิดความล่าช้า โดยเฉพาะในกรณีที่ผู้ประเมินตั้งคำถามซ้ำในประเด็นเดียวกันหลายครั้ง

2. การปรับปรุงกระบวนการตรวจสอบและพิจารณาเอกสารทางการเงิน

2.1 ควรมีการจัดระบบการบริหารงานคลังใหม่ โดยเน้นความเข้าใจในลักษณะเฉพาะของงานวิจัย ซึ่งมักต้องมีการปรับเปลี่ยนรายการวัสดุ อุปกรณ์ หรือสารเคมีระหว่างดำเนินการ ทั้งนี้ ไม่สามารถระบุรายละเอียดได้อย่างตายตัวตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ

2.2 การแก้ไขโครงการ (amendment) ควรจำกัดเฉพาะประเด็นสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพหรือความปลอดภัยของโครงการ เช่น การเปลี่ยนแปลงที่กระทบต่อกลุ่มอาสาสมัคร หรือการปรับขอบเขตของงานวิจัย ทั้งนี้ ไม่ควรบังคับให้แก้ไขในรายละเอียดปลีกย่อย เช่น รายการวัสดุสิ้นเปลืองประเภทปิกเกอร์ ปากกา หรืออุปกรณ์สำนักงาน ที่ไม่มีผลต่อผลลัพธ์ของงานวิจัย

2.3 ควรกำหนดระยะเวลาในการโอนเงินแต่ละงวดให้ชัดเจน โดยไม่ควรเกิน 30 วันนับจากวันที่อนุมัติหรือได้รับรายงานความก้าวหน้า เพื่อให้โครงการสามารถดำเนินต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง

2.4 ใบเสร็จรับเงินควรให้ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรักษาเอง เพื่อลดความเสี่ยงในการสูญหาย และลดภาระของการจัดทำสำเนาเอกสารจำนวนมาก โดยเฉพาะในกรณีของโครงการที่มีรายการเบิกจ่ายถี่หรือจำนวนมาก

3. การให้ความรู้และแนวทางที่ชัดเจนในการจัดทำงบประมาณ นักวิจัยเสนอว่า หากยังคงมีความจำเป็นให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายคลังตรวจสอบเอกสารการเบิกจ่าย ควรมีการจัดอบรม หรือจัดทำคู่มือแนวปฏิบัติที่ชัดเจน เช่น “แนวทางการเขียนงบประมาณวิจัยให้ถูกต้องและเป็นไปตามระเบียบ” เพื่อให้ นักวิจัยสามารถจัดทำเอกสารได้ตรงตามข้อกำหนดโดยไม่เกิดความคลาดเคลื่อน ทั้งนี้ ปัจจุบันนักวิจัยมักต้องโทรสอบถามเจ้าหน้าที่ด้วยตนเอง ซึ่งบางครั้งไม่ได้รับคำตอบที่ชัดเจน และมักได้รับคำแนะนำให้เขียนชี้แจงหรือแก้ไขเพิ่มเติม แม้ในกรณีที่ไม่จำเป็น

อภิปรายผล

ผลการศึกษาที่แสดงถึงปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการขอรับทุนวิจัยมุ่งเป้า สอดคล้องกับงานวิจัยก่อนหน้านี้ ที่ชี้ให้เห็นว่า กระบวนการขอทุนวิจัยโดยทั่วไปมักประสบปัญหาความล่าช้าและขั้นตอนที่ซับซ้อน ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานวิจัย (Lee & Bozeman, 2005; Bozeman & Boardman, 2014) โดยเฉพาะในส่วนของกระบวนการพิจารณาทุนที่ใช้เวลานานและต้องปรับปรุงข้อเสนอโครงการหลายครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของ (Thai Research Council, 2019) ที่พบว่ากระบวนการพิจารณาทุนในประเทศไทยมีลักษณะซ้ำซ้อนและใช้เวลานานกว่ามาตรฐานสากล ปัญหาความไม่สอดคล้องของเอกสารระหว่างข้อเสนอโครงการกับแบบฟอร์มขอทุน พบได้ในงานวิจัยของ (Kroll et al., 2017) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าเอกสารที่ไม่สอดคล้องกันเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความล่าช้าและภาระงานเพิ่มขึ้นต่อทั้งผู้วิจัยและเจ้าหน้าที่บริหารทุน นอกจากนี้ งบประมาณที่ถูกลดลงจากที่เสนอขอเป็นอีกหนึ่งอุปสรรคที่จำกัดขอบเขตการดำเนินโครงการ ซึ่งเป็นปัญหาที่ได้รับการรายงานในหลายประเทศ (Head, 2016) การกำหนดให้ใช้ผู้ช่วยวิจัยร่วมกับโครงการอื่นจนทำให้เกิดความล่าช้าในระยะแรกนั้น สอดคล้องกับงานศึกษาของ (Pardo & Calvo, 2019) ที่ระบุว่า การจัดสรรทรัพยากรบุคคลอย่างไม่เหมาะสม ส่งผลให้การดำเนินโครงการเกิดความล่าช้าและลดประสิทธิภาพของงานวิจัย ในส่วนของกระบวนการยื่นขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ งานวิจัยของ (McCrabb et al., 2019) พบว่ากระบวนการพิจารณาจริยธรรมเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ทำให้เกิดความล่าช้าและความซับซ้อน โดยเฉพาะโครงการที่ต้องผ่านการพิจารณาแบบคณะกรรมการเต็มชุด (Full Board) ซึ่งใช้เวลานานกว่าการพิจารณาแบบยกเว้น (Exempt) นอกจากนี้ การขาดแคลนผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางก็เป็นอุปสรรคที่ทำให้การดำเนินการช้าลงอย่างมีนัยสำคัญ (Edwards et al., 2017) สำหรับปัญหาในขั้นตอนการทำสัญญาและการเบิกจ่ายเงินทุน การล่าช้าในขั้นตอนการเบิกจ่ายเงินทุนที่บางครั้งกินเวลานานเกินกว่า 3 เดือน

แม้ผู้วิจัยจะรายงานความก้าวหน้าตรงตามกำหนดแล้ว นั้นสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Cummings & Kiesler (2007) ที่ระบุว่าระบบการเบิกจ่ายเงินทุนที่ล่าช้าและซับซ้อนเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้นักวิจัยต้องเผชิญกับความเครียดและภาระทางการเงิน นอกจากนี้ การที่นักวิจัยต้องสำรองเงินทุนเองก่อนเนื่องจากการเบิกจ่ายแบบย้อนหลัง (Reimbursement) นั้น ยังเป็นประเด็นที่ได้รับการกล่าวถึงในงานวิจัยของ (European Science Foundation, 2018) ที่เน้นถึงผลกระทบทางการเงินต่อนักวิจัยและองค์กรวิจัยโดยรวม ความไม่ชัดเจนและการขาดการสื่อสารในเอกสารประกอบการเบิกจ่าย เช่น กรณีเงินสนับสนุนเริ่มต้น (Seeding Money) ที่ไม่สามารถเบิกจ่ายได้เนื่องจากนักวิจัยไม่ทราบว่าต้องแนบรายงานการประชุม เป็นปัญหาที่สะท้อนถึงความบกพร่องในการจัดการและระบบบริหารทุนที่ต้องได้รับการพัฒนา (Mitchell et al., 2020) เช่นเดียวกับปัญหาความไม่สอดคล้องของข้อมูลทางการเงินระหว่างรายรับ-รายจ่ายที่ส่งผลให้ปิดโครงการล่าช้า ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ (Brennan & Williams, 2016) ที่พบว่าการบริหารจัดการด้านการเงินเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของโครงการวิจัย ดังนั้น ผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนากระบวนการขอรับทุนวิจัยมุ่งเป้าในคณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ควรมุ่งเน้นไปที่การลดความซ้ำซ้อนและความล่าช้าในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การพิจารณาทุน การขอรับรองจริยธรรม ไปจนถึงการทำสัญญาและเบิกจ่ายเงินทุน โดยสามารถนำแนวทางการบริหารจัดการทุนวิจัยที่มีประสิทธิภาพจากงานวิจัยระหว่างประเทศมาเป็นกรอบอ้างอิงในการพัฒนา เช่น การแยกขั้นตอนการพิจารณาทุนออกจากพิจารณาจริยธรรม

(Haddow et al., 2018) และการปรับระบบการเบิกจ่ายให้รวดเร็วและยืดหยุ่นมากขึ้น (Rafferty et al., 2017) เพื่อสนับสนุนให้นักวิจัยสามารถดำเนินโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง

ผลการศึกษาที่สะท้อนประสบการณ์ของนักวิจัยต่อกระบวนการขอรับทุนวิจัยมุ่งเป้า ชี้ให้เห็นทั้งด้านบวกและข้อจำกัดของระบบการสนับสนุนทุน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยก่อนหน้านี้ เช่น งานของ (Bennett & Gadlin, 2012) ที่ชี้ว่าการสนับสนุนเชิงนโยบายและการมีเจ้าหน้าที่ประสานงานที่มีประสิทธิภาพช่วยส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพ นอกจากนี้ ระบบติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพยังเป็นกลไกสำคัญในการควบคุมและประกันคุณภาพของโครงการวิจัย (Moore et al., 2017) อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดด้านความล่าช้าในการเบิกจ่ายงบประมาณและความเข้มงวดของขั้นตอนทางธุรการ พบในงานวิจัยของ Cummings & Kiesler, 2007)

ซึ่งระบุว่าปัญหาเหล่านี้ก่อให้เกิดความเครียดและลดแรงจูงใจของนักวิจัย และทำให้การดำเนินโครงการเกิดความล่าช้า นอกจากนี้ ความไม่ยืดหยุ่นของระบบธุรการที่นักวิจัยต้องชี้แจงรายละเอียดแม้เป็นการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย เช่น

การจัดซื้อวัสดุเพิ่มเติม ยังก่อให้เกิดความไม่พึงพอใจและสะท้อนถึงการขาดความไว้วางใจในระบบ Davis et al. (2018) ข้อจำกัดด้านงบประมาณที่จำกัดไม่เกิน 2 ล้านบาท ยังอาจไม่สอดคล้องกับความต้องการของโครงการวิจัยที่มีความซับซ้อนสูง หรือใช้ฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของ (European Research Council, 2019) ที่เน้นให้มีความยืดหยุ่นและเพียงพอในการจัดสรรงบประมาณเพื่อรองรับความหลากหลายของงานวิจัย ข้อเสนอแนะเรื่องการคัดเลือกผู้ประเมินที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมากขึ้น สอดคล้องกับแนวทางที่ได้รับการยอมรับในวงการวิจัยโลก ว่าการประเมินทุนควรมีความสอดคล้องกับลักษณะของโครงการและความเชี่ยวชาญของผู้ประเมิน (Guthrie et al., 2019) เพื่อเพิ่มความถูกต้องและความเหมาะสมของผลการประเมิน นอกจากนี้ ประสิทธิภาพเชิงบวกในอดีตที่นักวิจัยได้ให้ความเห็นว่ากระบวนการพิจารณาทุนเคยมีความรวดเร็ว และมีโอกาสให้ผู้วิจัยนำเสนอด้วยตนเอง (face-to-face presentation) ซึ่งช่วยสร้างความเข้าใจบริบทของโครงการได้ดีกว่า

เป็นข้อเท็จจริงที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Lamont (2010) ที่เน้นว่า การเปิดโอกาสให้ผู้วิจัยได้ชี้แจงและตอบข้อซักถามต่อผู้ประเมินโดยตรง ช่วยเพิ่มความโปร่งใสและประสิทธิภาพของกระบวนการพิจารณา การลดขั้นตอนเอกสารที่ไม่จำเป็น เช่น การยกเลิกข้อกำหนดการส่งเอกสารฉบับจริงหรือลายเซ็นจริง สะท้อนถึงแนวทางการบริหารงานยุคใหม่ที่เน้นความคล่องตัวและลดภาระงานธุรการ (Pollitt & Bouckaert, 2017) ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและลดความซับซ้อนในกระบวนการขอทุน สำหรับข้อเสนอแนะในอนาคต การแก้ไขปัญหาล่าช้าในการเบิกจ่ายงบประมาณเป็นเรื่องเร่งด่วนและสำคัญมาก งานวิจัยหลายชิ้น เช่น (Rafferty et al., 2017) ระบุว่าระบบเบิกจ่ายที่รวดเร็วและชัดเจนช่วยให้นักวิจัยสามารถจัดการโครงการได้อย่างต่อเนื่องและลดภาระทางการเงิน ส่วนการลดระยะเวลาในการประเมินผลโครงการและเพิ่มความยืดหยุ่นในการสนับสนุนทุนต่อเนื่อง ถือเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับการพัฒนาระบบทุนวิจัยในหลายประเทศที่มุ่งเน้นความต่อเนื่องและความยั่งยืนของงานวิจัย (Bozeman & Boardman, 2014; European Commission, 2020)

ผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นถึงความคาดหวังของนักวิจัยที่มีต่อการพัฒนากระบวนการพิจารณาทุนวิจัยมุ่งเป้าในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการบริหารทุนวิจัยที่มีประสิทธิภาพตามงานวิจัยและแนวปฏิบัติสากล งานวิจัยหลายชิ้น เช่น (Bornmann & Daniel, 2009) เน้นว่าการประเมินทุนวิจัยควรคำนึงถึงบริบทของผู้วิจัยและ

ลักษณะเฉพาะของสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อให้การประเมินมีความยุติธรรมและเหมาะสมกับศักยภาพที่แท้จริงของโครงการ โดยเฉพาะในกรณีที่นักวิจัยมีข้อจำกัดด้านทรัพยากรหรือบริบทการทำงานที่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะเรื่องการเปิดโอกาสให้ยื่นขอรับทุนวิจัยต่อเนื่อง หรือทุนระยะที่สอง แม้โครงการเดิมยังไม่สิ้นสุด เป็นแนวคิดที่ได้รับการสนับสนุนในหลายระบบทุนวิจัยระดับนานาชาติ โดยเชื่อว่าจะช่วยส่งเสริมความต่อเนื่องและการต่อยอดงานวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ (Smith et al., 2018) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการบริหารงานวิจัยที่เน้นความยั่งยืนและผลกระทบระยะยาวของการลงทุนทางวิทยาศาสตร์ (Stokes, 1997) นอกจากนี้ ความคาดหวังด้านความรวดเร็วและประสิทธิภาพของกระบวนการพิจารณาทุน มีความสำคัญต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของนักวิจัยและสถาบัน งานวิจัยของ (Guthrie et al., 2019) ระบุว่าระยะเวลาในการพิจารณาทุนที่ยาวนานอาจเป็นอุปสรรคต่อการวางแผนและเริ่มดำเนินโครงการ จึงควรมีกำหนดเวลาให้ชัดเจนและเหมาะสม เพื่อสร้างความมั่นใจและลดความล่าช้าในการดำเนินงาน สำหรับลักษณะโครงการวิจัยที่ควรได้รับการสนับสนุนเป็นลำดับแรก นักวิจัยให้ความสำคัญกับการวิจัยที่มีผลกระทบเชิงนโยบาย (policy impact) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (Weiss, 1979) ที่ชี้ให้เห็นว่า งานวิจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจและการเปลี่ยนแปลงระบบมีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคม นอกจากนี้ การวิจัยเชิงนวัตกรรมที่ตอบสนองต่อความต้องการเร่งด่วนของสังคม เป็นแนวทางที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในวงการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (OECD, 2015) แม้การวิจัยพื้นฐานจะไม่แสดงผลลัพธ์ในระยะสั้น แต่ยังคงได้รับการยอมรับในฐานะรากฐานสำคัญขององค์ความรู้ระยะยาว (Bush, 1945) การสนับสนุนการวิจัยพื้นฐานจึงเป็นการลงทุนที่สำคัญสำหรับการพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีในอนาคต สุดท้าย ความเปิดกว้างต่อประเด็นวิจัยที่หลากหลายและมีความน่าสนใจ แม้ว่าจะไม่อยู่ในกรอบประเด็นที่กำหนดไว้ล่วงหน้า ถือเป็นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และความหลากหลายทางวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการสนับสนุนวิจัยในระดับนานาชาติที่เน้นความหลากหลายและความยืดหยุ่น (National Science Foundation, 2020)

จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักวิจัยในเรื่องข้อเสนอแนะเชิงระบบเพื่อการปรับปรุงกระบวนการพิจารณาทุนวิจัยมุ่งเป้า พบว่า ปัญหาหลักที่ถูกระบุคือความซ้ำซ้อนและความล่าช้าในกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาทุนและการรับรองจริยธรรม รวมถึงขั้นตอนตรวจสอบทางการเงิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยก่อนหน้านี้ที่ชี้ให้เห็นถึงปัญหาความซับซ้อนและขั้นตอนที่ไม่สอดคล้องในระบบบริหารทุนวิจัย (Lee et al., 2015; Mello et al., 2018) ข้อเสนอแนะเรื่อง การแยกกระบวนการพิจารณาทุนออกจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย (Ethics Committee: EC) มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะวัตถุประสงค์ของการพิจารณาทุนและการประเมินจริยธรรมมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน การผนวกรวมอาจนำไปสู่การทบทวนซ้ำซ้อนและเพิ่มระยะเวลาการดำเนินงาน (Kass et al., 2011) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่า การแยกกระบวนการดังกล่าวสามารถลดภาระงานและความล่าช้า รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารทุนวิจัย (Resnik & Shamoo, 2017) ในส่วนของการปรับปรุงกระบวนการตรวจสอบและพิจารณาเอกสารทางการเงิน นักวิจัยเห็นตรงกันว่าระบบการบริหารงานคลังควรมีความยืดหยุ่นและเข้าใจธรรมชาติของงานวิจัยที่มีการเปลี่ยนแปลงรายการวัสดุและงบประมาณได้ตลอดเวลา ซึ่งเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับข้อเสนอในงานวิจัยของ (Czabanowska et al., 2016) ที่ชี้ว่าการจัดการงบประมาณวิจัยต้องคำนึงถึงความไม่แน่นอนและความเปลี่ยนแปลงในงานวิจัย นอกจากนี้ การกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนสำหรับการโอนเงินแต่ละงวด ยังเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อรักษาความต่อเนื่องของโครงการ (Schroter et al., 2017) อีกทั้งข้อเสนอให้ ผู้วิจัยเก็บรักษา

ใบเสร็จรับเงินเอง เป็นการลดภาระทางธุรการและความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการสูญหายของเอกสาร ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการบริหารงานวิจัยสมัยใหม่ที่เน้นการลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็น (Wang & Redman, 2015) สุดท้าย

การเสนอให้มีการจัดอบรมหรือจัดทำคู่มือแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการจัดทำงบประมาณ เป็นประเด็นที่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ (Bennett et al., 2018) ที่เน้นว่าการสร้างความเข้าใจและความชัดเจนในกระบวนการบริหารงบประมาณช่วยลดข้อผิดพลาดและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานวิจัย โดยรวมแล้ว ข้อเสนอแนะเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความต้องการระบบบริหารทุนวิจัยที่มีความชัดเจน โปร่งใส ยืดหยุ่น และสนับสนุนการทำงานของนักวิจัยอย่างแท้จริง เพื่อให้การวิจัยเกิดผลลัพธ์ตามเป้าหมายและลดความล่าช้าในกระบวนการต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการพิจารณาขอรับทุนวิจัยมุ่งเป้า คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการขอรับทุนวิจัยมุ่งเป้ายังคงประสบปัญหาและอุปสรรคสำคัญใน 3 ด้านหลัก ได้แก่ (1) กระบวนการพิจารณาทุนวิจัย (2) กระบวนการยื่นขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ และ (3) ขั้นตอนการทำสัญญาและการเบิกจ่ายเงินทุน โดยปัญหาที่ปรากฏมีลักษณะร่วมกัน คือ ระยะเวลาการดำเนินการที่ยาวนาน ความซับซ้อนของขั้นตอน และความไม่ชัดเจนของแนวปฏิบัติในบางช่วงของกระบวนการ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความต่อเนื่องและประสิทธิภาพในการดำเนินโครงการวิจัยโดยรวม ในด้านกระบวนการพิจารณาทุนวิจัย นักวิจัยสะท้อนว่าการพิจารณาใช้ระยะเวลาดำเนินการค่อนข้างนาน และต้องปรับแก้ข้อเสนอโครงการหลายรอบ ทั้งนี้ สาเหตุสำคัญเกิดจากความไม่สอดคล้องของเอกสารประกอบการพิจารณา วงเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรต่ำกว่าที่เสนอขอ รวมถึงข้อซักถามจากผู้ประเมินที่มีลักษณะซ้ำซ้อนหรือไม่สอดคล้องกับบริบทเฉพาะของโครงการ สำหรับกระบวนการยื่นขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ พบว่ายังคงเป็นอุปสรรคสำคัญ เนื่องจากมีขั้นตอนที่ซับซ้อนและใช้ระยะเวลาการพิจารณานาน โดยเฉพาะกรณีการพิจารณาแบบ Full Board อีกทั้งยังมีข้อจำกัดด้านจำนวนและความเชี่ยวชาญเฉพาะทางของผู้ทรงคุณวุฒิที่สอดคล้องกับลักษณะของงานวิจัย ขณะที่ขั้นตอนการทำสัญญารับทุนมีความรวดเร็วและไม่เป็นอุปสรรคหลัก อย่างไรก็ตาม ขั้นตอนการเบิกจ่ายเงินทุนกลับมีความล่าช้าสูง เนื่องจากเป็นการเบิกจ่ายในลักษณะเบิกย้อนหลัง ส่งผลให้นักวิจัยต้องสำรองค่าใช้จ่ายล่วงหน้า และมักประสบปัญหาความไม่ชัดเจนของเอกสารและแนวปฏิบัติด้านการเงิน ซึ่งกระทบต่อการดำเนินโครงการในเชิงปฏิบัติ

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาความคาดหวังและข้อเสนอแนะต่อกระบวนการพิจารณาทุนวิจัยมุ่งเป้า ในด้านประสบการณ์ของนักวิจัย ผลการวิจัยพบว่ามีทั้งจุดแข็งและข้อจำกัดของกระบวนการทุนวิจัยมุ่งเป้า โดยนักวิจัยมองว่าทุนประเภทนี้เป็นเครื่องมือเชิงนโยบายที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมแรงจูงใจในการทำวิจัย มีการสนับสนุนและให้คำปรึกษาจากเจ้าหน้าที่อย่างใกล้ชิด และมีระบบติดตามและประเมินผลที่ช่วยควบคุมทิศทางของโครงการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อย่างไรก็ตาม นักวิจัยยังสะท้อนข้อจำกัดสำคัญ ได้แก่ ความล่าช้าในการเบิกจ่ายเงินทุน ความไม่ยืดหยุ่นของระบบธุรการ ข้อจำกัดของวงเงินทุน และความไม่สอดคล้องระหว่างความเชี่ยวชาญของผู้ประเมินกับลักษณะเฉพาะของโครงการวิจัย ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและความคล่องตัวในการดำเนินงานวิจัย จากประสบการณ์ดังกล่าว นักวิจัยได้เสนอให้พิจารณานำแนวปฏิบัติที่เคยมีประสิทธิภาพในอดีตกลับมาปรับใช้ เช่น การ

ให้ข้อเสนอแนะเชิงคุณภาพจากผู้ประเมิน การเปิดโอกาสให้นักวิจัยนำเสนอโครงการด้วยตนเอง และการลดขั้นตอนเอกสารที่ไม่จำเป็น ควบคู่กับความคาดหวังให้กระบวนการพิจารณาทุนในอนาคตมีความรวดเร็ว โปร่งใส และยืดหยุ่นมากยิ่งขึ้น โดยเสนอให้กำหนดกรอบระยะเวลาการพิจารณาไม่เกิน 3 เดือน และเปิดโอกาสให้นักวิจัยสามารถขอรับทุนต่อเนื่องได้ก่อนสิ้นสุดโครงการเดิม เพื่อสนับสนุนความต่อเนื่องของการดำเนินงานวิจัย ในด้านทิศทางการสนับสนุนทุนวิจัย นักวิจัยเห็นว่าควรให้ความสำคัญกับงานวิจัยที่ก่อให้เกิดผลกระทบเชิงนโยบาย งานวิจัยเชิงนวัตกรรม และการวิจัยพื้นฐานควบคู่กันไป โดยไม่จำกัดเฉพาะประเด็นวิจัยที่กำหนดไว้ล่วงหน้า หากโครงการมีเหตุผลเชิงวิชาการที่ชัดเจนและมีศักยภาพในการสร้างประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม

ทั้งนี้ ข้อเสนอแนะเชิงระบบที่สำคัญ ได้แก่ การแยกกระบวนการพิจารณาทุนออกจากกระบวนการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยอย่างชัดเจน การปรับปรุงระบบบริหารจัดการด้านการเงินให้สอดคล้องกับลักษณะของงานวิจัย การกำหนดระยะเวลาการโอนเงินที่แน่นอน และการจัดทำแนวทางหรือคู่มือด้านการจัดทำงบประมาณและการเบิกจ่ายเงินทุน เพื่อช่วยลดความคลาดเคลื่อนและเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารจัดการทุนวิจัยมุ่งเป้าในภาพรวม

ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากผลการศึกษาปัญหา อุปสรรค และความคาดหวังต่อกระบวนการพิจารณาทุนวิจัยมุ่งเป้าของคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อให้เกิดการต่อยอดองค์ความรู้และนำไปสู่การพัฒนากระบวนการให้ทุนที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคตดังนี้

1. ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) หรือการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับนักวิจัยในแต่ละระดับ (เช่น นักวิจัยรุ่นใหม่, นักวิจัยอาวุโส) และแต่ละสาขา เพื่อทำความเข้าใจความต้องการและความท้าทายที่แตกต่างกัน ซึ่งจะนำไปสู่การออกแบบกระบวนการสนับสนุนและเกณฑ์การพิจารณาที่ตอบโจทย์เฉพาะกลุ่มได้ดียิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบ (Benchmarking Study) กระบวนการพิจารณาและบริหารจัดการทุนวิจัยมุ่งเป้ากับคณะแพทยศาสตร์หรือสถาบันการแพทย์ชั้นนำอื่น ๆ ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อวิเคราะห์หาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) และนำมาประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงกระบวนการของคณะฯ ให้มีมาตรฐานและประสิทธิภาพสูงขึ้น

3. ควรมีการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อสร้างแพลตฟอร์มดิจิทัล (Digital Platform) สำหรับบริหารจัดการทุนวิจัยแบบครบวงจร ตั้งแต่การยื่นข้อเสนอโครงการ การติดตามความคืบหน้า ไปจนถึงการรายงานผล เพื่อลดภาระงานเอกสาร เพิ่มความโปร่งใส และอำนวยความสะดวกให้นักวิจัยและฝ่ายสนับสนุน

4. ควรมีการวิจัยเชิงประเมิน (Evaluation Research) เพื่อติดตามและประเมินผลกระทบ (Impact Assessment) ของโครงการที่ได้รับทุนวิจัยมุ่งเป้าในระยะยาว ทั้งในมิติของผลลัพธ์ทางวิชาการ (เช่น จำนวนผลงานตีพิมพ์, การอ้างอิง) ผลกระทบเชิงนโยบายและสังคม และความคุ้มค่าของการลงทุน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงทิศทางและกลยุทธ์การให้ทุนในอนาคต

หมายเลขจริยธรรมการวิจัย (IRB)

หมายเลขการขออนุญาตดำเนินการวิจัยจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ รหัสโครงการ REC.68-202-32-8

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนวิจัย คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ ความสำเร็จของการวิจัยครั้งนี้เกิดขึ้นได้จากความอนุเคราะห์ของผู้บริหารคณะแพทยศาสตร์ คณะกรรมการวิจัย และบุคลากรทุกท่านที่ได้ให้การสนับสนุนเป็นอย่างดีเสมอมา ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่งานบริหารงานวิจัยทุกท่านที่ได้กรุณาอำนวยความสะดวกในการประสานงานและเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ งานวิจัยสำเร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณเจ้าของผลงานทางวิชาการทุกท่าน ทั้งเอกสาร ตำรา และงานวิจัย ที่ได้นำมาใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงในการศึกษาครั้งนี้ รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลงานวิจัยชิ้นนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจ เพื่อนำไปต่อยอดในการศึกษาวิจัยต่อไป หากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้วิจัยขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียวและขออภัยมา ณ ที่นี้

เอกสารอ้างอิง

- Bennett, L. M., & Gadlin, H. (2012). Collaboration and team science: From theory to practice. *Journal of Investigative Medicine*, 60(5), 768-775.
- Bennett, L. M., Gadlin, H., & Marchand, C. (2018). *Collaboration and team science: A field guide*. Maryland: NIH Office of the Ombudsman.
- Bornmann, L., & Daniel, H. D. (2009). The state of h-index research. *EMBO Reports*, 10(1), 2-6.
- Bozeman, B., & Boardman, C. (2014). *Research collaboration and team science: A state-of-the-art review and agenda*. London: Springer.
- Bush, V. (1945). *Science, the endless frontier: A report to the President*. Washington DC: Government Printing Office.
- Cummings, J. N., & Kiesler, S. (2007). Coordination costs and project outcomes in multi-university collaborations. *Research Policy*, 36(10), 1620-1634.
- Czabanowska, K., Kuhlmann, E., Rethmeier, L., & Leeuw, D. E. (2016). Public health in the 21st century: A new role for health promotion. *The European Journal of Public Health*, 26(6), 867-868.
- Davis, M., Stark, A., & Barley, W. C. (2018). Conflict and collaboration in interdisciplinary research. *Science, Technology, & Human Values*, 43(3), 568-593.
- Edwards, M. A., Roy, S., & Zimmerman, T. (2017). Misconduct and marginality in academic research. *Science and Engineering Ethics*, 23(6), 1443-1466.

- European Commission. (2020). *Open science policy platform recommendations*. Belgium: European Commission
- Guth, W., & Bester, H. (2020). *Economics and social preferences: Theory and evidence*. London: Springer.
- Guthrie, S., Ghiga, I., & Wooding, S. (2019). *What do we know about grant peer review in the health sciences?* Belgium: RAND Corporation.
- Haddow, G., Bruce, A., Sniehotta, F., & Godwin, J. (2018). Collaborations in interdisciplinary research. *PLoS One*, 13(4), e0194721.
- Head, B. W. (2016). Toward more “evidence-informed” policy making? *Public Administration Review*, 76(3), 472-484.
- Inniss, T., Bone, L., & DeFreitas, S. (2021). Strengthening research ethics in public health. *Journal of Empirical Research on Human Research Ethics*, 16(1-2), 55-63.
- Kaplan, R. S., Norton, D. P., & Rugelsjoen, B. (2008). Managing alliances with the balanced scorecard. *Harvard Business Review*, 86(1), 114-120.
- Kass, N., Taylor, H., Ali, J., Hallez, K., & Chaisson, L. (2011). A pilot study of simple interventions to improve informed consent in clinical research: Feasibility, approach, and results. *Clinical Trials*, 8(1), 76-84.
- Kroll, A., Vogel, D., & Yetano, A. (2017). Effects of organizational structures on performance management in public organizations: A meta-analysis. *Public Administration Review*, 77(5), 748-760.
- Lamont, M. (2010). *How professors think: Inside the curious world of academic judgment*. Massachusetts: Harvard University Press.
- Lee, C. J., Sugimoto, C. R., Zhang, G., & Cronin, B. (2015). Bias in peer review. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 66(2), 231-244.
- Lee, S., & Bozeman, B. (2005). The impact of research collaboration on scientific productivity. *Social Studies of Science*, 35(5), 673-702.
- McCrabb, S., Lane, C., Hall, A., Milat, A. J., Bauman, A., Sutherland, R., & Wolfenden, L. (2019). Scaling-up evidence-based interventions in public health. *The Lancet Public Health*, 4(2), e61-e63.
- Mello, M. M., Lieou, V., & Goodman, S. N. (2018). Clinical trial participants’ views of the risks and benefits of data sharing. *New England Journal of Medicine*, 378, 2202-2211.
- Mitchell, R. J., Parker, V., Giles, M., & White, N. (2020). Towards realizing the potential of diversity in healthcare teams. *Journal of Interprofessional Care*, 34(4), 503-506.

- Moore, S., Neylon, C., Eve, M. P., O'Donnell, D. P., & Pattinson, D. (2017). "Excellence R Us": University research and the fetishisation of excellence. *Palgrave Communications*, 3, 16105.
- Pardo, R., & Calvo, F. (2019). Attitudes toward science and the role of government. *Public Understanding of Science*, 28(2), 191-208.
- Pollitt, C., & Bouckaert, G. (2017). *Public management reform: A comparative analysis - into the age of austerity* (4th ed.). New York: Oxford University Press.
- Rafferty, A. M., Philippou, J., Fitzpatrick, J. M., & Ball, J. (2017). Development and testing of a measure for research impact in nursing. *Journal of Research in Nursing*, 22(5), 360-371.
- Resnik, D. B., & Shamoo, A. E. (2017). *Research ethics* (pp. 314-321). In M. D. Gromek (Ed.). *Encyclopedia of Applied Ethics*. London: Academic Press.
- Schroter, S., Black, N., Evans, S., Godlee, F., Osorio, L., Smith, R., & Garner, P. (2017). What errors do peer reviewers detect, and does training improve their ability to detect them? *BMJ Open*, 7(7), e017705.
- Seeber, M., Cattaneo, M., Meoli, M., & Malighetti, P. (2017). Recruitment, promotion and pay of academics in Europe: An overview. *European Journal of Higher Education*, 7(3), 227-244.
- Smith, E., Potvin, M., & Williams-Jones, B. (2018). Accessibility and transparency of editor conflicts of interest policies. *Accountability in Research*, 25(7), 399-415.
- Stokes, D. E. (1997). *Pasteur's quadrant: Basic science and technological innovation*. Washington DC: Brookings Institution Press.
- Wang, W., & Redman, R. W. (2015). Scientific misconduct and research integrity. *Nursing Outlook*, 63(3), 264-267.
- Weiss, C. H. (1979). The many meanings of research utilization. *Public Administration Review*, 39(5), 426-431.